

Глова В.В.

аспірант,

Західноукраїнський національний університет,

Портей В.

студентка групи ПД-33 юридичного факультету,

Західноукраїнський національний університет

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

Корупція в правоохоронній системі України є однією з найбільших загроз національній безпеці, оскільки вона підриває принцип верховенства права, громадську довіру до державних інституцій та ефективність підтримки правопорядку. У сучасних умовах, коли правоохоронна система України зазнає тривалої трансформації, особливо в напрямі імплементації європейських стандартів, боротьба з корупцією повинна виходити за межі суто законодавчих заходів, перетворюючись на невід'ємну складову інституційної культури правоохоронців. Фактори, що генерують корупційні ризики в правоохоронному секторі, є багатогранними. Насамперед, це пов'язано зі збереженням пострадянської моделі «силових структур», що характеризується надмірною концентрацією повноважень у поєднанні з низькою підзвітністю.

Також відзначається слабкість механізмів внутрішнього контролю, формальний характер дисциплінарної відповідальності та неефективність механізмів захисту викривачів. Як зазначає Т.Д. Глян, “чинна нормативно-правова база, хоча й охоплює основні напрямки протидії корупції, реалізаційно недостатня через відсутність дієвих механізмів її застосування, особливо в діяльності Національної поліції”[1 с. 2]. На законодавчому рівні основу протидії корупції формує Закон України «Про запобігання корупції», який накладає певні обмеження на публічних

службовців і визначає функції Національного агентства з питань запобігання корупції.

Попри наявний розширений список корупційних злочинів у Кримінальному кодексі України, практика розслідувань та обвинувачень щодо працівників поліції все ще малоефективна. О. Федченко акцентує увагу на існуванні розриву між задекларованими антикорупційними цілями та реальним станом справ, обумовленого не лише “процесуальними складнощами, а й корпоративною культурою всередині правоохоронних органів, де часто переважає культура кругової поруки”[2 с. 3]. Для усунення корупції в правоохоронній системі необхідний системний підхід, що включає не тільки санкційні, але й профілактичні заходи. Ефективна кадрова політика повинна включати не лише конкурсні процедури, але й ретельну перевірку доброчесності кандидатів за допомогою аналітичних та психологічних методик. Значущою також залишається роль професійної освіти, особливо впровадження курсів з антикорупційної етики, які формують індивідуальний та інституційний опір корупційним практикам. Дослідження у журналі «Аналітично-порівняльне правознавство» наголошує, що “лише комплексне поєднання правових, організаційних та моральних важелів може зменшити рівень корупції у правоохоронних структурах”[3. с. 2 - 4]. Іншим важливим аспектом є відкритість діяльності правоохоронних органів для зовнішнього контролю. Ініціативи залучення громадськості для оцінки ефективності поліції, створення незалежних наглядових рад і забезпечення медіа контролю сприяють формуванню прозорої системи [3]. Громадський контроль і принцип «zero tolerance» по відношенню до будь-яких форм корупції повинні стати невід’ємними елементами управлінської філософії у секторі безпеки. Водночас надзвичайно важливо забезпечити захист тих, хто повідомляє про корупцію, надаючи гарантії анонімності й захисту від можливих переслідувань.

Узагальнюючи викладене, слід констатувати, що ефективно запобігання та протидія корупції в правоохоронних органах можливе лише за умови поєднання правових, інституційних і соціальних чинників. Оновлення нормативної бази має супроводжуватися реальним контролем за її виконанням, а впровадження внутрішніх стандартів доброчесності – постійним моніторингом і публічністю. Успіх антикорупційної політики в правоохоронних структурах є не лише питанням юридичної техніки, а й іспитом на зрілість суспільства та його здатність формувати правову державу.

Список використаної літератури

1. Глян Т.Д., Плахотний А.П. Нормативно-правові засади запобігання корупційним проявам у діяльності Національної поліції України. Вісник юридичних наук. 2024. № 85. С. 1-6 .

Url: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/11/43-1.pdf>

2. Федченко О. Практичні напрями у сфері запобігання і протидії корупції у підрозділах Національної поліції. Вісник Національної академії внутрішніх справ. 2017. № 2. С. 1–5. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13385/54.pdf>

3. Корупція в правоохоронних органах: причини та система заходів протидії. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 4. С. 1–4. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/04/79.pdf>